

Forfatter: Kidde, Harald

Titel: Udrag fra Jærnet

Citation: Kidde, Harald: "Jærnet", i Kidde, Harald: *Jærnet*, udg. af Knud Bjarne Gjesing ; Thomas Riis , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, isamarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, cop. 1990, s. 377. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-kidde04ny-shoot-idm140608064320432/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Jærnet

midten af det 19. århundrede – årstallet 1854 er det seneste, der bliver nævnt (s. 76) –, og stedet er Filipstad, midtpunktet for Värmlands mineindustri.

Den 14-årige Steffan Choriüs de Bësche bor med sine forældre på det tidligere jernbrug Morgongåfva. Familien tilhører de gamle, indvandrede vallonske slægter, der er bærende i den svenske mineindustri, og Steffan er bevidst om forskellen mellem vallonerne og Värmlands oprindelige kultur. Som i Schillers skuespil *Die Braut von Messina* – det drama, hvorfra romanens motto er hentet – er de herskende slægter i landet af fremmed oprindelse. Og netop Steffans hjem skiller sig yderligere ud fra omgivelserne. Hans moder kommer fra Danmark og foragtes af de øvrige kvinder i Filipstad, og hans far-fader har lukket jernbruget, så det forfinede hjem nu præges af æstetiske og videnskabelige interesser.

Således befinder Steffan sig allerede gennem sin herkomst i den konflikt, der er bærende i bogen. Hvad er forholdet mellem den kultiverede dannelse, der dyrkes på Morgongåfva, og det materielle arbejde, som trods alt er betingelsen for stedets beståen? Hvad er forholdet mellem kropslighed og åndelighed, mellem seksuel drift og kærlighed, mellem »jern» og »ord»? Netop denne konflikt er det, der anslås i den ly/destale til jærnet, som danner indgangen til den egentlige handling (s. 31ff.).

Steffan er enebarn, idet hans tvillingebroder døde under fødslen. Denne tvillingebroder omtaler Kidde oprindelig i manuskriptet som Sölve, vel sagtens som led i bogens øvrige metal-symbolik, men navnet er siden ændret til Mikael, »hvem er som Gud?». Hermed har Kidde, som ved andre vigtige personer, valgt et navn fra den bibelsk-kristne tradition – et forhold, der understreger handlingens symbolske og religiøse karakter. Det hebraiske »Susanna» betyder »lilje» (»Så smært som stjælken af en lilje» → (s. 129)), og liljen er også et Mariasymbol, jf. omtalen af Susanna som Maria i kroningscenen, f.eks. s. 314. Steffans navn, efter den første kristne martyr, betyder »æreskrans» eller »krone», således som Steffan jo også søger at krone Susanna. Hvad den handlekraftige og seksuelt tiltrækkende Bryntes navn angår, har ordet »brynde» vel ligget forfatteren på pennespidsen.

Den døde tvillingebroder angiver symbolsk Steffans halvhed. Den samme vanforhed viser sig i hans ydre skikkelse ved den forkroblede ryg, der sætter ham uden for de jævnaldrendes kreds. Over for sig har